

І. В. БОРИСОВ,
молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ ЯК ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ УЗГОДЖЕННЯ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ІНТЕРЕСІВ ОСНОВНИХ УЧАСНИКІВ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Стаття присвячена дослідженню організаційно-правових форм, в яких створюються і функціонують фінансові установи на ринку фінансових послуг, і впливу ключових інтересів основних учасників цього ринку на процес моделювання організаційно-правових форм цих структур.

Ключові слова: базова організаційно-правова форма юридичної особи, модифікована організаційно-правова форма юридичної особи, приватний інтерес, публічний інтерес, ринок фінансових послуг, учасники ринку фінансових послуг, фінансова установа.

Постановка проблеми. Проблема організаційно-правових форм фінансових установ ще не отримала належного висвітлення в доктрині господарського права і відповідного врегулювання на рівні чинного законодавства.

Мета даної роботи – дослідити юридичну конструкцію організаційно-правової форми фінансових установ як правового механізму узгодження економіко-правових інтересів основних учасників ринку фінансових послуг.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання: дослідити інтереси учасників ринку фінансових послуг у контексті їх економіко-правової та публічно-приватної природи з урахуванням тієї ролі, яку вони відіграють при моделюванні організаційно-правової форми фінансових установ; установити структуру організаційно-правових форм фінансових установ на підставі аналізу її елементів як правових засобів реалізації економіко-правових інтересів учасників ринку фінансових послуг; визначити особливості організаційно-правових форм окремих фінансових установ.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичну базу дослідження, на яку спирався автор, обґрунтовуючи зроблені висновки, склали праці таких науковців, як О. М. Вінник, О. Ю. Бакаєва, Д. В. Задихайло, Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кологойда, Н. Н. Косенко, В. Н. Козлова, К. О. Кочергіна, А. Я. Курбатов, Н. О. Погодіна, Ю. О. Тихомиров.

Виклад основного матеріалу. Особливості правового статусу фінансових установ на ринку фінансових послуг (далі – РФП) визначаються вимогами,

які висуваються законодавством як обов'язкові на етапі створення та початку діяльності цих структур [1, с. 82–100]. До цих вимог належить і вимога щодо організаційно-правової форми (далі – ОПФ) як певної моделі, на підставі якої буде здійснюватися в подальшому її діяльність. Отже, йдеться про моделювання ОПФ фінансових установ, що означає модифікацію структури основних елементів базових ОПФ юридичних осіб.

ОПФ юридичних осіб приватного права встановлено на рівні законодавства. Вони можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, установлених законом. Проте зазначені форми можуть мати свої види, особливості яких теж встановлюються, за правилом, законом. Однак загальні положення про юридичну особу застосовуються до всіх товариств та установ, якщо інші правила для окремих їх видів не встановлені законом.

Структура базової ОПФ юридичної особи залежить від правових засобів, які спрямовані на задоволення основних інтересів їх засновників/учасників у: власності, управлінні та контролі над майном, переданим ними для формування статутного капіталу юридичної особи. Зазначені інтереси отримують «проекцію» у структурі ОПФ юридичних осіб, яка складається з таких елементів: порядок створення, реорганізації та ліквідації; правовий статус засновників та учасників; система органів управління; правовий режим майна; розподіл відповідальності між засновниками та юридичною особою.

Моделювання модифікованих ОПФ фінансових установ відбувається шляхом включення до струк-

тури основних елементів базових ОПФ юридичної особи спеціальних вимог: до порядку та структури формування статутного капіталу фінансової установи, до правового статусу матеріального забезпечення та репутації її засновників/учасників, до системи управління із створенням спеціальних органів та порядку реалізації господарської компетенції, до умов відповідальності та її розподілу між засновниками та фінансовою установою тощо. Варіативність поєднання загальних і функціональних правових засобів (вимог) визначає диференціацію ОПФ фінансових установ.

При цьому модифікована ОПФ відбиває спеціальні вимоги до фінансових установ залежно від економіко-правових інтересів учасників РФП. Саме цим інтересам належить провідна, системоутворююча роль у формуванні особливостей елементів ОПФ конкретних видів фінансових установ. Інтерес тут виступає основою, яка синтезує виникнення правових відносин, пов'язаних зі створенням та діяльністю фінансової установи. При цьому ключові інтереси її засновників/учасників хоча і стосуються власності, управління та контролю і, як наслідок, відбиваються в елементах ОПФ, однак не повинні суперечити економіко-правовим інтересам основних учасників РФП.

Не вдаючись до сутнісного аналізу категорії «інтерес», зауважимо, що ця категорія є фактично змістовною характеристикою права як регулятора суспільних відносин. Поняття цієї категорії досліджувалося під різними кутами зору: залежно від носія (індивідуальні, групові, класові, національні, державні); залежно від об'єкта реалізації (матеріальні, духовні, політичні); залежно від характеру потреб (політичні, економічні, культурні) [2, с. 57–58], тобто існують різні підходи до визначення видів інтересів і їх розуміння.

Залежно від носіїв інтересів та їх змісту вони досліджувалися в контексті публічних та приватних [2, с. 76; 3, с. 160; 4; 5; 6, с. 14–15]. Вважаємо, що попри очевидну сутнісну різноманітність приватних і публічних інтересів та їх метафізичний розподіл ці дві категорії об'єктивно неподільні і проявляються спільно в будь-якій галузі права. Аналіз наукових позицій правників щодо визначення та класифікації категорії «інтерес» дає можливість прийти до висновку, що інтереси учасників РФП необхідно досліджувати в контексті їх економіко-правової та публічно-приватної природи з урахуванням тієї ролі, яку вони відіграють при моделюванні ОПФ фінансових установ, оскільки, як слушно зауважує Ю. О. Тихомиров, вісь «приватні інтереси – публічні інтереси» є визначальною [7, с. 18]. Саме особливості діяльності учасників РФП детермінують необхідність виділяти су-

купність їх приватних та публічних інтересів у цій сфері.

Серед публічних інтересів учасників РФП слід виділити такі: у стабільності вітчизняної економіки та реалізації галузевої політики держави в ефективному функціонуванні фінансової системи; пов'язані з перерозподілом фінансових потоків із одного сектору економіки в інший, від однієї групи населення до іншої, що забезпечує функціонування всієї економічної системи; у дотриманні законності в ході створення і функціонування фінансових установ та інших фінансових посередників, а також при проходженні ними реєстраційних та ліцензійних процедур здійснення професійної діяльності; у створенні ефективної системи регулювання та контролю, забезпечення стабільності та безпеки роботи шляхом запровадження додаткових регуляторних механізмів, зокрема саморегулювання; у захисті учасників РФП від монопольного становища окремих суб'єктів та створення конкурентного середовища на ньому.

У загальному розумінні публічний інтерес правового характеру завжди втілений у положеннях нормативно-правових актів, яких має бути дотримано в ході створення, функціонування та припинення учасників РФП, а публічний економічний інтерес служить ефективному та стабільному функціонуванню національної економічної системи.

Публічний інтерес реалізується шляхом виконання державою регулюючої, контролюючої та організаційної функцій через її законних представників – державні органи, а саме – Національний банк України (НБУ), Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), Національну комісію, що здійснюють у межах відповідних повноважень державне регулювання на РФП. Так, задоволення публічних інтересів відбувається через встановлення реєстраційних, ліцензійних та функціональних економіко-правових вимог до учасників цього ринку. Проте роль публічних інтересів у моделюванні ОПФ фінансових установ, у разі якщо держава чи територіальна громада не виступають їх засновниками/учасниками, має загальний характер і лише опосередковано впливає на цей процес.

Приватні економіко-правові інтереси на РФП доцільно розподіляти на групи залежно від суб'єктів, які є їх носіями, тобто на інтереси: індивідуальних інвесторів, колективних інвесторів (у тому числі тих фінансових посередників – фінансових установ, які здійснюють й інвестиційну діяльність), реципієнтів та фінансових посередників, які виконують на зазначеному ринку допоміжні функції, тому що характер інтересів зазначених груп осіб має різноманітний характер та неоднаково впливає на формування особливостей елементів ОПФ фінансових установ.

Серед приватних економіко-правових інтересів індивідуальних інвесторів слід виділити інтерес, пов'язаний з диверсифікацією тимчасово вільних фінансових ресурсів та з отриманням матеріальної вигоди (прибутку) та/або соціального ефекту. Інтереси реципієнта інвестиційних ресурсів (споживача фінансових послуг) характеризуються метою отримання тимчасово вільних коштів для задоволення особистих чи господарських потреб, а також необхідністю захисту їх прав та інтересів у відносинах з фінансовими установами. Безумовно, ефективна реалізація інтересів цих суб'єктів на пряму залежить від ОПФ фінансової установи, у відносини з якою вони вступають, а моделювання ОПФ такої установи фактично впливає з інтересів індивідуального інвестора та реципієнта. Іншими словами, спостерігається двосторонній взаємозв'язок інтересів зазначених учасників з ОПФ фінансової установи. З одного боку, їх інтереси визначають особливості структури елементів ОПФ фінансових установ, фактично формують їх, а з іншого – ці інтереси можуть бути реалізовані лише в межах ефективно діючої ОПФ, складові елементи якої достатнім чином відбивають їх заінтересованість.

З'ясування структури приватних економіко-правових інтересів колективних інвесторів (фінансових посередників, які здійснюють інвестиційну діяльність) складніше, оскільки продиктовано характером та роллю інтересів засновників і учасників фінансових установ, що впливає на формування особливостей елементів їх ОПФ та вимог до них.

Рушійною силою на етапі створення та функціонування фінансових установ як суб'єктів господарювання є певний матеріальний ресурс, який економічною доктриною визначається як капітал, а правова наука визначає його родовим поняттям «майно». На рівні економічної доктрини у зв'язку зі створенням та функціонуванням юридичних осіб виділяють капітал трьох типів: капітал-власність, капітал-функцію та позичковий капітал.

Капітал-власність визначає, за ким зберігається правовий титул власності на первинний капітал на етапі створення юридичної особи. У зв'язку з цим можливо декілька варіантів: а) право власності на майно не переходить до юридичної особи; б) право власності переходить до неї. У першому випадку актуалізується питання управління власністю засновників, що зумовлює потребу у створенні відповідного органу управління або у наймі професійного управителя капіталом, які фактично володітимуть та здійснюватимуть повноваження з розпорядження майном засновника, за яким зберігається право приватної власності на нього. У другому випадку капітал-власність трансформується у капітал-функцію.

Таким чином, капітал-функція формується внаслідок створення юридичних осіб, якими набувається право власності на майно (ресурси) засновників, що передано ними як вклади. У такому випадку відбувається трансформація капіталу-власності у капітал-функцію, що викликає зміни у правовому механізмі регулювання відносин, котрі складаються у зв'язку з володінням, користуванням та розпорядженням переданим майном. При переході права власності на майно, що передане як вклад від засновника до юридичної особи, засновник делегує останній повноваження щодо управління капіталом. Це й зумовлює необхідність створення спеціального органу, який буде здійснювати управління капіталом на професійній основі. Крім того, актуалізується контрольна функція засновника за тим, як використовується передане ним юридичній особі майно (ресурс) для формування первинного, статутного (установчого) капіталу останньої.

Позичковий капітал – це вид капіталу, який на чітко визначених умовах надається в користування іншим суб'єктам та приносить прибуток або іншу матеріальну вигоду для його власника. Указаний тип капіталу має тимчасову форму відчуження і порівняно з капіталом-функцією повертається до свого власника.

Вищенаведене свідчить, що капітал як основа створення та організації діяльності юридичної особи з урахуванням його економічних характеристик як капіталу-власності, капіталу-функції та позичкового капіталу детермінує виникнення трьох основних, базових потреб у власності, управлінні та контролі над майном, переданим засновниками для формування первинного, статутного (установчого) капіталу юридичної особи.

Значена тріада потреб «власність–управління–контроль», що складаються при створенні юридичної особи у зв'язку з привласненням та розподілом капіталу, є її економічною основою, виступає «центром» інтересів її засновників/учасників та отримує «проекцію» у структурі елементів ОПФ юридичної особи. Задоволення зазначених потреб «власність–управління–контроль» у правовідносинах відбувається за допомогою різних правових засобів, які, у свою чергу, формують структуру елементів ОПФ фінансових установ.

З правових позицій економічні категорії «власність», «управління» та «контроль» необхідно розглядати як ключові, відносно яких виникають приватні економіко-правові інтереси засновників/учасників фінансової установи при її створенні та організації діяльності. Так, загальний інтерес у власності засновників фінансової установи об'єктивується у наступному: в інтересі реалізації положень уста-

новчих документів фінансової установи з метою отримання прибутку від її діяльності в майбутньому; в інтересі створення цілісного майнового комплексу з чітко визначеним профілем його діяльності (специфіка матеріальних та нематеріальних активів); в інтересі достатності залученого капіталу для створення відповідної ОПФ фінансової установи; в інтересі захисту прав засновників на етапі створення фінансової установи, наприклад, коли один із потенційних засновників не вніс очікуваного вкладу; в інтересі розподілу ризиків, що проявляється у створенні певної кількості фінансових установ на основі часткової участі в них.

Що стосується інтересів засновників/учасників в управлінні та контролі фінансової установи, то вважаємо їх похідними від інтересів власності та взаємопов'язаними один з одним. Зазначені інтереси конкретизуються у наступному: в інтересі мінімізації ризику, який проявляється в участі в управлінні фінансовою установою і дозволяє безпосередньо впливати на її діяльність та контролювати роботу найманих менеджерів; в інтересі збереження цілісності капіталу; в інтересі економії на адмініструванні, що забезпечується завдяки координації та контролю власної діяльності і можливості залучення професійних управлінців.

Аналіз особливостей ОПФ окремих фінансових установ свідчить, що вони можуть бути створені в кооперативній, корпоративній та унітарній формах. Так, фінансові установи кооперативного типу створюються на основі добровільного об'єднання осіб на основі членства для здійснення діяльності, спрямованої на задоволення потреб на засадах самоврядування. Зокрема, йдеться про кредитні спілки, які належать до ОПФ кооперативів із спеціальною господарською правоздатністю, виключним видом діяльності яких є надання визначених законом фінансових послуг її членам. Особливості майнових інтересів засновників та членів кредитних спілок, які носять інвестиційний характер, відбиваються в додаткових функціональних правових засобах, при цьому в ОПФ кредитної спілки модифікуються певні елементи ОПФ кооперативу, що проявляється у наступному: виникнення у фізичної особи статусу члена кредитної спілки із моменту внесення обов'язкового пайового вкладу; наявність у правах членів («пайових правах») повноваження одержання від кредитної спілки кредитів; наявність у системі управління спеціального органу – кредитного органу, діяльність якого спрямована на ефективне розпорядження залученим від її членів капіталом та на реалізацію права членів на отримання кредитних коштів від кредитної спілки; особлива структура майна, яка включає не тільки майно, що відбиває особливості правового титулу функціонального капіталу, але й

яке використовується при наданні фінансових послуг тощо.

Фінансові установи корпоративного типу створюються у формі господарських товариств, які відповідно до ст. 1 Закону України «Про господарські товариства» є юридичними особами, статутний (складений) капітал яких поділений на частки між учасниками. Так, корпоративні інвестиційні фонди створюються у формі акціонерного товариства, акції якого підлягають приватному розміщенню. Проте відповідно до чинного законодавства, а саме Закону України «Про інститути спільного інвестування» (ч. 2 ст. 3) та Закону України «Про акціонерні товариства» (ч. 5 ст. 1), законодавство про акціонерні товариства не застосовується до регулювання діяльності зазначених фондів, що створює ситуацію законодавчої невизначеності відносно відповідності ОПФ, в якій вони існують, формі акціонерного товариства. На відміну від інших юридичних осіб корпоративного типу в структурі органів управління цього фонду відсутній виконавчий орган, тобто структура його управління є «дволанковою».

Пайові інвестиційні фонди можуть бути взагалі охарактеризовані як квазісуб'єкти господарювання, які мають неповну (часткову) правосуб'єктність. Не набуваючи статусу юридичної особи, вони виступають у господарському обороті відокремлено від інших суб'єктів з використанням корпоративних механізмів формування капіталу із випуску цінних паперів та маючи майнову відокремленість від компанії з управління активами, яка виконує функції управління щодо них. Для ОПФ цього фонду характерна відсутність передачі засновником – компанією з управління активами – майна для формування такого фонду, чим пояснюється відсутність у неї статусу учасника. Таким чином, між фондом та засновником відносини щодо капіталу-власності не виникають. Інвесторами фонду виступають його учасники шляхом придбання інвестиційних сертифікатів та формування активів. Проте вони, незважаючи на належність їм капіталу-власності, не мають права впливати на здійснення управління цим фондом, а це свідчить про те, що у структурі цього фонду існує наявний «розрив» у суб'єктному складі щодо приналежності потреб власності та управління. Разом із тим відсутність в учасників повноважень з управління фондом компенсується наявністю в них права контролю за використанням їх майна в його інвестиційній діяльності. Учасник як інвестор має можливість регулярного доступу до інформації про роботу фонду та компанії з управління активами, а також про вартість і структуру активів фонду.

Компанія з управління активами створюється у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю. Однак вони на РФП

не вважаються інвесторами, а відносяться до «чистих» посередників, предметом діяльності яких є професійна діяльність з управління активами інституційних інвесторів. Крізь призму системи інтересів як власних, так і інтересів фондів, управління якими такі компанії здійснюють, вони виконують дві основні функції: 1) управління корпоративним інвестиційним фондом з фактичним виконанням функцій його виконавчого органу; 2) ініціювання створення пайового інвестиційного фонду та управління ним.

Особливий набір структури елементів ОПФ недержавного пенсійного фонду (далі – НПФ) зумовлюється його діяльністю – недержавним пенсійним забезпеченням, а саме накопиченням пенсійних коштів та здійсненням пенсійних виплат учасникам цього фонду. Цей фонд, як і інші фінансові установи, відзначається виключним характером господарської правоздатності. Однак мета діяльності таких фондів не носить підприємницького, комерційного характеру, оскільки припускає розподіл доходу від інвестування на користь учасників (отримувачів) пенсійних виплат, що дозволяє визнати НПФ не підприємницьким товариством.

Для ОПФ НПФ характерна така особливість, як відокремлення правового статусу його засновників та учасників, а також наявність третьої обов'язкової групи суб'єктів – вкладників – осіб, які сплачують пенсійні внески на користь учасника шляхом перерахування грошових коштів до НПФ відповідно до умов пенсійного контракту та закону.

Система управління НПФ свідчить про чіткий розподіл функцій управління та контролю в них. Органи НПФ – рада та збори засновників – фактично наділені контрольними повноваженнями, які дозволяють забезпечувати збереження та цільове використання активів фонду. Їх управлінські повноваження обмежені питаннями укладення від імені фонду договорів з адміністратором, компанією з управління активами, зберігачем, аудитором пенсійного фонду. Функції з управління активами НПФ «делеговані» третім особам, які здійснюють професійну діяльність на ринку фінансових послуг, що має посередницький характер.

Функціональна спрямованість створення та діяльності НПФ відбивається в додаткових функціо-

нальних правових засобах окремих елементів його ОПФ, а саме: триланковий суб'єктний склад: засновники, учасники та вкладники, в який «введено» отримувачів пенсійних виплат як реципієнтів інвестиційних активів; відсутність у вкладників корпоративних прав або інших прав, пов'язаних з одержанням прибутку; закріплення за органами НПФ тільки контрольних повноважень та виконання управлінських повноважень іншими професійними учасниками РФП.

НПФ не має власного майна, що належить йому на праві власності, а тому виступ його у господарському обороті обмежений. Проте практика діяльності НПФ свідчить про необхідність існування в них активів (майнової основи), джерелами формування яких можуть бути з огляду на законодавство інших країн внески засновників, порядок надходження яких повинен бути визначений статутом фонду.

Висновки. 1. Фінансові установи як учасники ринку фінансових послуг створюються та функціонують у «модифікованих» («ускладнених») організаційно-правових формах. 2. Функціональні правові засоби, що ускладнюють структуру основних елементів базових організаційно-правових форм юридичних осіб, зумовлені необхідністю дотримання в процесі діяльності фінансових установ таких спеціальних (функціональних) вимог: до порядку та структури формування статутного капіталу; до правового статусу, матеріального забезпечення та репутації засновників/учасників суб'єкта господарювання; до системи управління із створенням спеціальних органів та порядку реалізації господарської компетенції; до умов відповідальності та її розподілу між засновниками та юридичною особою. 3. Спеціальні (функціональні) вимоги до організаційно-правових форм фінансових установ відбивають інтереси власності, управління та контролю не тільки з боку засновників/учасників фінансових установ, але також й інших учасників ринку фінансових послуг (інвесторів та реципієнтів). Однак приватні економіко-правові інтереси різних груп учасників ринку фінансових послуг мають різnorідний характер і неоднаково впливають на формування особливостей елементів організаційно-правових форм фінансових установ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисов І. В. Економіко-правові вимоги до фінансових установ як суб'єктів ринку фінансових послуг / І. В. Борисов // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України : зб. наук. ст. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2015. – Вип. 39. – С. 82–100.
2. Курбатов А. Я. Сочетание частных и публичных интересов при правовом регулировании предпринимательской деятельности / А. Я. Курбатов. – М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – 202 с.
3. Косенко Н. Н. Государство и гражданское общество / Н. Н. Косенко. – 2007. – № 3. – С. 153–162.

4. Козлова В. Н. Понятие публичных и частных интересов и их соотношение [Электронный ресурс] / В. Н. Козлова // Государственная власть и местное самоуправление. – 2011. – № 7. – Режим доступа: <http://www.center-bereg.ru/11266.html>.
5. Бакаева О. Ю. О соотношении частных и публичных интересов [Электронный ресурс] / О. Ю. Бакаева, Н. А. Погодина // Журн. рос. права. – 2011. – № 4. – Режим доступа: <http://www.center-bereg.ru/11414.html>.
6. Вінник О. М. Теоретичні аспекти правового забезпечення реалізації публічних і приватних інтересів в господарських товариствах : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / О. М. Вінник. – К., 2004. – 32 с.
7. Тихомиров Ю. А. Коллизионное право : учеб. и науч.-практ. пособие / Ю. А. Тихомиров. – М. : Ин-т законодательства и сравн. правоведения, 2000. – 394 с.

REFERENCES

1. Borysov, I. V. (2015) Ekonomiko-pravovi vymohy do finansovykh ustanov yak subiektiv rynku finansovykh posluh [Economic and legal requirements of financial institutions as financial market]. *Aktualni problemy vdoskonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy. Zbirnyk naukovykh statei – Actual problems of improvement of legislation of Ukraine collection of scientific articles*, 39, 82-100 [In Ukrainian]
2. Kurbatov. A. Ya. (2001) *Sochetaniye chastnykh i publichnykh interesov pri pravovom regulirovaniy predprinimatelskoy deyatelnosti [The combination of private and public interests in the legal regulation of business activity]* М.: АО «Tsentr YurInfoR». [In Russian]
3. Kosenko. N. N. (2007) *Gosudarstvo i grazhdanskoye obshchestvo [State and civil society]*, 3, 153-162. [In Russian]
4. Kozlova. V. N. (2011) Ponyatiye publichnykh i chastnykh interesov i ikh sootnosheniye [The concept of public and private interests and their relationship]. *Gosudarstvennaya vlast i mestnoye samoupravleniye. – Government and local self-government*, 7. *center-bereg.ru* Retrieved from : <http://www.center-bereg.ru/11266.html> [In Russian]
5. Bakayeva. O. Yu., Pogodina. N. A. (2011) O sootnoshenii chastnykh i publichnykh interesov [On the relation between private and public interests]. *Zhurnal rossiyskogo prava. – Journal of Russian Law*, 4. *center-bereg.ru* Retrieved from: <http://www.center-bereg.ru/11414.html> [In Russian]
6. Vinnyk, O. M. (2004) Teoretychni aspekty pravovoho zabezpechennia realizatsii publichnykh i pryvatnykh interesiv v hospodarskykh tovarystvakh [Theoretical aspects of legal maintenance of realization of public and private interests in business partnerships]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [In Ukrainian]
7. Tikhomirov. Yu.A. (2000) *Kollizionnoye pravo. Uchebnoye i nauchno-prakticheskoye posobiye [Conflict of laws. Educational, scientific and practical guide]*. М.: In-t zak-va i sravn. Pravovedeniya [In Russian]

И. В. БОРИСОВ

младший научный сотрудник НИИ правового обеспечения
инновационного развития НАПрН Украины

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВАЯ ФОРМА ФИНАНСОВЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ КАК ПРАВОВОЙ МЕХАНИЗМ СОГЛАСОВАНИЯ ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫХ ИНТЕРЕСОВ ОСНОВНЫХ УЧАСТНИКОВ РЫНКА ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ

Статья посвящена исследованию организационно-правовых форм, в которых создаются и функционируют финансовые учреждения на рынке финансовых услуг, и влиянию ключевых интересов основных участников этого рынка на процесс моделирования организационно-правовых форм этих структур.

Ключевые слова: базовая организационно-правовая форма юридического лица, модифицированная организационно-правовая форма юридического лица, частный интерес, публичный интерес, рынок финансовых услуг, участники рынка финансовых услуг, финансовое учреждение.

I. V. BORYSOV

junior research fellow of the Research Institute of Legal Support
of innovative development of Ukraine NAPrN

**THE LEGAL FORM OF FINANCIAL INSTITUTIONS
AS A LEGAL MECHANISM FOR RECONCILIATION ECONOMIC
AND LEGAL INTERESTS OF PARTIES TO THE MAIN MARKET
OF FINANCIAL SERVICES**

Problem setting. The article deals with the influence of the interests of the financial services market participants on the legal form of the financial institutions that usually operate in «complicated», «modified» legal forms.

Analysis of recent researches and publications. While arguing the main conclusions of the paper, the author based on the works of such scholars as OHM. Vinnik, A. Bakaev, DV Zadyhaylo, Y. Zhornokuy, AV Kolohoyda, NN Kosenko, VN Kozlov, EA Kochergina, AJ Kurbatov, NO Pogodin, Y. Tikhomirov.

Target of research. Explore the legal structure of the legal form of financial institutions as a legal mechanism to reconcile economic and legal interests of the major participants in the financial services market

Article's main body. The author concludes that the economic and legal interests of the financial services market participants play the main role in shaping the features of the organizational-legal forms of financial institutions.

While paying attention to the issue of demarcation between public and private economic and legal interests the author comes to the conclusion that the legal nature of the public interest is always embodied in the provisions of legal acts, the requirements of which must be met throughout the life cycle of financial institutions. The public economic interest, being aimed at efficient and stable functioning of the national economic system of the state, is realized through the establishment of certain economic and legal requirements for the participants to financial services market as part of the regulatory, supervisory and organizational functions of the state. However, in those cases when the state (represented by the relevant body) does not operate as a founder or a member of a financial institution, the role of public interest in the modeling of organizational-legal forms of financial institutions is general in nature and only indirectly affects this process.

Conclusions and prospects for the development. The key interests of the founders and members of the financial institutions are the interests of ownership, management and control, which are embodied in the elements of the organizational and legal forms of financial institutions, and which determine their structure. At the same time private economic and legal interests of various groups of financial services market participants are heterogeneous and unequally affect the formation of the characteristics of the elements of organizational-legal forms of financial institutions.

Key words: basic organizational and legal form of legal entity; modified organizational and legal form of legal entity; private interest; public interest; participants to the financial services market; financial institution.